

**A NEW METHODOLOGICAL PERSPECTIVE IN
TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS THE
NATURAL APPROACH AND ADAPTATIONS OF
TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE**

**Yabancılarla Türkçe Öğretimine Yöntembilimsel Açından Yeni
Bir Bakış Doğal Yaklaşım ve Yabancı Dil Olarak Türkçe
Öğretimine Yönelik Uyarlamalar**

Hayrettin TUNÇEL¹

Abstract

The aim of this study was to outline the *Natural Approach*, a foreign language teaching method, and to describe how the foreign language teaching principles of the Natural Approach can be used in Turkish teaching. Document analysis as a qualitative research method was used. Document analysis can be used as a stand alone data collection method. In document analysis, written materials containing information on the target subject or subjects to be studied are used (Yıldırım and Şimşek, 2011). In document analysis, reaching the original sources of the documents are considered very important. In this context, the original copy of the book *The Natural Approach- Language Acquisition in the Classroom* written by Krashen and Terrell, printed in 1983 was taken as reference. The original language of the book is English. In this study, it was aimed to describe the history and general principles of the Natural Approach, and its approaches to grammar teaching, curriculum and language classes, and recommendations on classroom management, the strategies developed for individual differences in languages classes, the view of the using a second language in class and how to adapt them to Turkish as a foreign language classes. According to the study results, many principles of the Natural Approach are still useful, and can be applied in classrooms where Turkish as a foreign language is taught. Some examples regarding the adaptations of some basic principles of the Natural Approach to Turkish as a foreign language classes and teaching Turkish are presented at the end of this study

Keywords: Teaching Turkish to foreigners, natural approach, foreign language teaching methods, method in teaching Turkish to foreigners.

Özet

Çalışmanın amacı; *Doğal Yaklaşım (Natural Approach)* olarak adlandırılan yabancı dil öğretimi yaklaşımının genel çerçevesinin ve Doğal Yaklaşım'a ait yabancı dil öğretimi prensiplerinin Türkçe öğretiminde nasıl kullanılabileceğinin ortaya koyulmasıdır. Nitel olarak tasarlanan araştırmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olarak kullanılabilir. Doküman incelemesinde araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerden yararlanılır. Doküman incelemesinde orijinal kaynaklara ulaşmak oldukça önemli kabul edilmektedir. Bu bağlamda *Doğal Yöntem-Sınıflarda Dil Edinimi (The Natural Approach- Language Acquisition in the Classroom, Krashen & Terrell)* adlı kitabın 1983 tarihli orijinal baskısı referans alınmıştır. Kitabın orijinal dili İngilizcedir. Çalışmada Doğal Yaklaşımın tarihçesi, genel prensipleri, dil bilgisi öğretimine yönelik düşünceleri, müfredat ve dil sınıflarına ilişkin görüşleri, sınıf yönetiminin nasıl yapılması gerektiğine dair önerileri, dil sınıflarında görülebilecek bireysel farklılıklara yönelik geliştirdiği stratejiler, sınıfta ikinci dil kullanımına bakışı, sözcük öğretimi ve konuşma becerileri kazanımları üzerine düşünceleri ve tüm bunların yabancı dil olarak Türkçe derslerine nasıl uyarlanabileceği konuları açıklanmıştır. Doğal Yaklaşımın pek çok prensibinin günümüzde hâlâ kullanılabileceği, bunlardan yararlanılabileceği ve

¹ Dr. Çanakkale Üniversitesi, "Araştırmacı öğretim görevlisi, Aristotle University of Thessaloniki, Greece" e-posta: hayrettin.tuncel@hotmail.com

Türkçe öğretimi gerçekleştirilen sınıflarda bunların uygulanmasının yararlı olabileceği yönünde sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışma sonunda aynı zamanda Doğal Yaklaşım'a ait bazı temel görüşlerin yabancı dil olarak Türkçe sınıflarına ve Türkçe öğretimine nasıl ve ne şekilde uyarlanabileceğine dair örneklemelere yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Yabancılara Türkçe öğretimi, doğal yaklaşım, yabancı dil öğretim yöntemleri, yabancılara Türkçe öğretiminde yöntem.

Giriş

Türk Dil Kurumuna ait Güncel Türkçe Sözlük, yöntem sözcüğünü; *belli bir amaca erişmek için tutulan yol, usul, prosedür; bilimde belli bir sonuca erişmek için bir plana göre izlenen yol, metot* olarak tanımlamaktadır. Richard ve Rodgers (1986) yöntemi; dil ve dilin nasıl öğrenildiği hakkındaki kabul (varsayım) ve inançların özelleştirilerek şekle büründüğü bir seviye olarak tarif etmektedir. Bu tanımlar çerçevesinde, yabancı dil öğretimi bağlamında yöntem; bir yabancı dilin nasıl öğretilmesi konusunda ortaya atılmış ve doğruluğu henüz ispatlanmamış bazı düşünceler, kabuller ve inanışların (varsayımların) bütünü olarak tarif edilebilir. Richard ve Rodgers (1986) yaklaşımların yabancı dilin ne olduğu ve nasıl öğrenildiği-öğretildiği konusunda oldukça farklı algılar üzerine kurulduklarını belirtmişlerdir. Yabancı dil öğretimi/öğrenimi süreci bir yolculuğa benzetilirse; yolculuk sırasında hedeflenen yere gitmek için kullanılan araçlar (tren, uçak, otobüs vs.) yöntem olarak kabul edilebilir. Araçların tek amacı insanları varmak istedikleri yere en hızlı ve güvenli şekilde götürmektir. Araçlar insanlar tarafından zaman, ücret, hız gibi özelliklerine göre tercih edilirler. Yabancı dil öğretimi yöntemlerinin tümü, aralarında teknik ve yöntembilimsel bağlamda bazı farklar bulunsa da, insanlara hedef dili en kısa yoldan, en doğru ve etkili biçimde öğretmeyi amaçlamaktadırlar. Yabancı dil öğretiminde yöntem kavramı 19. yüzyılda *Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi* ile başlamaktadır. Günümüze kadar olan sürece damgasını vuran çeşitli yöntemler, birbirine tepki ve bir önceki yöntemin teoride ve/veya pratikte var olan eksiklerini gidermek ve yabancı dil öğretimini bir adım daha ileriye taşımak temel amaçlarıyla ortaya çıkmışlardır (Yavuz ve Şimşek, 2008; Tunçel, 2014). Belli başlı yabancı dil öğretimi yaklaşımları arasında *Dil Bilgisi-Çeviri Yöntemi (Grammar Translation Method)*, *Direk/Doğrudan Yöntem (Direct Method)*, *Kelime Yöntemi (Approche Par Le Lexique)*, *Kültür Yaklaşımı (Approche Par La Culture)*, *Doğal Yöntem (Méthode Naturelle)*, *Aktif Yöntem (Méthode Active)*, *İşitsel-Sözel Yöntem (Méthode Audio-Orale)*, *Görsel-İşitsel Yöntem (Méthode Audio- Visuelle)*, *İletişimsel Yaklaşım (Approche Communicative)*, *Kavramsal-İşlevsel Yaklaşımlar (Approches Notionnelle- Fonctionnelle)*, *Beceri Yaklaşımı (Approche par competences)* ve *Etkinlik Yaklaşımı (Approche par l'action)* sayılabilir.

Bu çalışmada; *Doğal Yaklaşım* olarak adlandırılan yabancı dil öğretimi yaklaşımının genel çerçevesinin ortaya konulması ve Doğal Yaklaşım'a ait yabancı dil öğretimi prensiplerinin Türkçe öğretiminde nasıl kullanılabileceğinin tartışılması amaçlanmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine çalışan akademisyenlerin ve sahada dil öğretimi gerçekleştiren öğretim elemanlarının yabancı dil öğretim yöntem ve teknikleri hakkında bilgi sahibi olmaları oldukça önem arz etmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe üzerine yöntembilimsel açıdan gerçekleştirilen çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışma bu alandaki boşluğu doldurma amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada Doğal Yaklaşımın dil öğretimine kazandırmış olduğu prensiplerin açıklanması ve bunların Türkçe öğretimine uyarlanması veya ne kadar uygun olduğunun tartışılması amaçlanmıştır.

Yöntem

Nitel olarak tasarlanan araştırmada ulaşılan yazılı kaynakların analiz edilme sürecinde doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar ve orijinal kaynaklara ulaşmak önemli kabul edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.187). Bu bağlamda Krashen ve Terrell'in çıkarmış olduğu *Doğal Yöntem- Sınıflarda Dil Edinimi (The Natural Approach- Language Acquisition in the Classroom)* adlı kitabın 1983 tarihli İngilizce orijinal baskısı Doğal Yaklaşım'a ait prensiplerin ortaya konulması için referans alınmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2011) doküman incelemesinin temel aşamalarını (1) dokümanlara ulaşma, (2) dokümanların orijinalliğinin kontrol edilmesi, (3) dokümanları anlama, (4) veriyi analiz etme ve (5) veriyi kullanma olarak sıralamaktadır. Araştırmada orijinal kaynaklara ulaşılmış ve bu kaynaklar Doğal Yaklaşımın tarihçesi, genel prensipleri, dil bilgisi öğretimi, program, dil sınıflarının düzenlenmesi ve yönetilmesi bağlamlarında sınıflandırılarak değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Son olarak tüm bu başlıkların yabancılar Türkçe öğretimine uyarlanması gerçekleştirilmiştir. Söz konusu uyarlamalar teori ile uygulamanın birlikte uygulanması şeklinde yapılmıştır. Araştırmacının alandaki birikimi Doğal Yaklaşımın prensipleri ile uyarlanarak tartışmaya açık bir şekilde okura aktarılmıştır. Çalışma için ayrıca gerçekleştirilen herhangi bir uygulama söz konusu değildir. Ancak araştırmacının deneyimleri teorinin pratikle birleştirilerek yazıya dökülmesini kolaylaştırmıştır.

Bulgular ve Yorum

Doğal Yaklaşımın Tarihçesi

Krashen ve Terrell'in ikinci dil edinime ilişkin teorilerine dayanan *Doğal Yaklaşım* 1980'lerin başında geliştirilmiştir (Kamhuber, 2010; Richard ve Rodgers, 1986). Terrell California'da yabancı dil olarak İspanyolca öğretmenliği yaparken; Krashen uygulamalı dil bilimi üzerine çalışmaktadır. Terrell 1977 yılında yayınlanan bir çalışmasında daha sonraları dil öğretimi yaklaşımına dönüşecek olan *dil edinimi teorilerini* anlatmaktadır (Terrell, 1977). Terrell, henüz *Doğal Yöntem*'in adı konulmamışken, ikinci dil ediniminde *doğal yolların* daha fazla kullanılması gerektiğini (aynı zamanda Krashen'in sözlerini de aktararak) savunmaktadır. Terrell'in (1977) makalesinde bir veya iki yıldır dil kurslarına katılan öğrencilerinin çoğunun küçük bir iletişimsel yeteneğe bile ulaşamamasından şikâyet ettiği görülmektedir. Aslında bu tür şikâyetler günümüz Türkiye'sinde de hem eğitimciler hem de öğrenciler tarafından dile getirilmektedir. Terrell (1977) bu makalesinde yabancı dil kurslarının özellikle ilk yıllarında genellikle iletişimsel becerilere çok az yer verdiğini, öğrencilerin gayretlerinin daha çok sorulara yönlendirildiğini ve iletişim beceriler yerine sözdizimsel kavramların öğretildiğini söylemektedir. Krashen (Akt.: Terrell, 1977) yabancı bir dilde akıcılığın özellikle de sözlü ifade üretiminin, dilde edinilmiş olan bilgiye bağlı olduğunu, bu bilgi sayesinde konuşmacının konuşma sırasında adeta bir ekrana bakıyor gibi rahat davranarak düzeltmeler yapabileceğini belirtmektedir. Krashen'in bu görüşlerini aktaran Terrell, sözü yabancı dil sınıflarında uygulanan dil bilgisi öğretisine getirir ve dil bilgisi kurallarının çok iyi açıklansa, pratiği yapılırsa ve öğrenilse bile bu (ham) bilginin pek çok konuşmacı tarafından normal bir konuşmada kullanılmaya hazır olmadığını savunur. Görüldüğü gibi Krashen ve Terrell özellikle Dil Bilgisi Çeviri Yönteminin temel dil öğretim mantığı olan dil bilgisi öğretimine karşı mesafeli olduklarını açıkça belirtmektedirler.

Yabancı dil sınıflarında sadece hedef dilin kullanılması gerektiğini ve dil bilgisi öğretimi ile yabancı dil öğrenilemeyeceğini savunan Stephen Krashen ve Tracy Terrell'in düşünceleri 1983 yılında *The Natural Approach* adlı altında kitap haline getirilerek yayınlanmıştır. Krashen ve Terrell (1983) Doğal Yaklaşımın dil öğrenen bireylerin sınıf dışındaki dünyayı

da anlayabileceği bir yol olduğunu ve bu yaklaşımın başlangıç seviyesindeki bireylerin (beginners, A1 ve A2) orta seviyeye (intermediates, B1 ve B2) ulaşmaları için tasarlandığını belirtmektedirler. Bu bilgi Doğal Yaklaşımın genel prensiplerinin daha iyi anlaşılması için oldukça önem arz etmektedir; çünkü yaklaşım daha çok başlangıç seviyesi (A1-A2) öğrencileri düşünülerek tasarlanmıştır.

Doğal Yaklaşımın Genel Prensipleri

Doğal Yaklaşımın kurucuları olan Krashen ve Terrell (1983), yaklaşımın tamamen yeni olduğunu iddia etmediklerini ve yaklaşımın önceki geleneksel dil öğretim yaklaşımlarıyla pek çok ortak özellik barındırdığını söyler. Ancak her yeni yaklaşım gibi Doğal Yaklaşım da kendine ait prensipler barındırmaktadır. Kamhuber'a (2010) göre Doğal Yaklaşımın en genel prensibi dil bilgisi öğretiminin reddedilmesi ve iletişim sırasında ana dilden kesinlikle yardım almadan sadece hedef dilin kullanılmasıdır. Bu iki prensip Doğal Yaklaşımı bazı geleneksel yaklaşımlardan ayıran iki önemli özelliktir. Krashen ve Terrell (1983) Doğal Yaklaşımında öğretmen monologlarına, birebir tekrarlara, kalıplar halindeki soru ve yanıtlara dikkatlerin yoğunlaşmadığını belirtmişlerdir. İletişimsel dilin doğallığını ön plana çıkaran Doğal Yaklaşım, öğretmenin belirli kalıpları tekrar etmesine, öğrencinin bazı yanıtları birebir tekrar etmesine sıcak bakmaz; dil öğretimi sırasında bu tür kalıplaşmış biçimlere yoğunlaşmaması gerektiğini söyler. Krashen ve Terrell (1983) daha önceki yaklaşımların ve özellikle de *İşitsel-Sözel ve Görsel-İşitsel* yaklaşımların büyük bir başarıya ulaşamadıklarını ve bunun birkaç nedeni olduğunu düşündüklerini; önceki teorilerin aslında dil edinimi teorileri olmayıp örneğin dillerin yapısı gibi başka şeylere ait teoriler olduğunu ve bu teorilerin genellikle sahada test edilmediği ifade ederler. Doğal Yaklaşım ise yıllar boyunca özellikle Terrell'in ders tecrübeleri ile test edilmiş prensiplere sahip bir yaklaşımdır. Dolayısıyla Doğal Yaklaşım yabancı dil öğretimine kendinden önceki yaklaşımlardan daha farklı bir perspektiften bakmaktadır. Doğal Yaklaşım göre dil edinimi sadece bir yol ile oluşur: Mesajların (okuma veya dinleme yoluyla) anlaşılması. Bu durum bizi, dil ediniminin söylediklerimize değil ne duyduğumuz ve anladığımızı dayandığı sonucuna götürür. Dolayısıyla anlaşılır bir girdi (input) sağlamak (yani iletişimsel anlamda öğrencilerin anlayıp kullanabileceği şekilde dil öğretimi yapılması) ve öğrencileri sınıf dışında da o dili anlayabilecekleri bir noktaya getirmek dil sınıflarının en önemli görevi/amacıdır. Bu gerçekleştirildiği takdirde dil öğrenen bireyler sınıf dışındaki gerçek dünyayı da anlayabilecektir.

Krashen ve Terrell'e (1983) göre eğer bir yabancı dil anlaşılabilir *girdiler* (comprehensible inputs-dil öğrenimi sırasında verilen kazanımların anlaşılır olma durumu) üzerinden ediniliyorsa; dil öğrenimi değil; dil edinimi merkezde ise bu durumda herhangi bir dil öğretimi programının en önemli unsuru bu *girdilerdir*. Bu teoriye göre sadece anlaşılacak için aktarılan bir mesaj olduğunda ve bu mesajın iletildiği formun *nasıl* olduğundan daha çok mesajın *ne* olduğuna odaklanıldığı zaman dil edinimi gerçekleşebilir. Doğal Yaklaşım bir yabancı dilin herhangi bir mesajı iletmek amacı taşıdığı zaman en iyi derecede öğretilebileceğini savunmaktadır. Bu açıklama Doğal Yaklaşımın neden dil bilgisi öğretimine karşı mesafeli olduğunu açıklığa kavuşturmaktadır. Çünkü dil bilgisi mesajın ne olduğunu değil nasıl iletildiğini ön plana çıkarmaktadır. Bireyler cümle içerisinde verilen mesajdan çok kalıplara odaklanmaktadır. Bu durumda mesaj ikinci plana atılmakta ve/veya hiç fark edilmemektedir.

Doğal Yaklaşım ders içerisinde resimler ve diğer görsel materyallerin kullanılması gerektiğini söyler. Bu türden görsel-işitsel dil materyallerinin sınıfta kullanılmasına karşı değildir. Krashen ve Terrell (1983) görsel-işitsel materyallerin dil öğrenen bireylerin dili kavramasına yardım ettiğini savunur. Doğal Yaklaşımın bu yönüyle *İşitsel-Sözel (Méthode*

Audio-Orale), *Görsel-İşitsel Yöntemler (Méthode Audio- Visuelle)* ile benzeştiği görülmektedir.

Doğal Yaklaşım *sözcüğün* yabancı dil öğretimi için önemli olduğunu savunmaktadır. Doğal Yaklaşımın, sözcük öğretimi konusunda kendinden önceki özellikle dil bilgisi öğretimini esas alan yaklaşımlara göre *sınırlılık* noktasında ayrıştığı görülmektedir. Doğal Yaklaşım önceki dil öğretimi yaklaşımlarının sözdizimindeki cümleye konsantre olunması amacıyla sözcük öğretimine bilinçli olarak bir tür kısıtlama getirdiğini söyler ve sözcük öğretimi/öğreniminin asla sınırlandırılmaması gerektiğini savunur. Daha çok sözcük ile daha fazla anlama; daha fazla anlama ile de daha fazla dil edinimi sağlanacaktır. Doğal Yaklaşımın göre kelime öğretimi önemlidir; ancak tek başına yeterli değildir.

Doğal Yaklaşım iletişime daha doğrusu iletilmek istenilen mesaja çok önem vermektedir. Yabancı dil öğretmeni konuşmalarında verilen mesajın öğrenciler tarafından anlaşılıp anlaşılmadığı ile ilgilenmeli; öğrencilerin belirli dil yapılarını kullanıp kullanmadığı ile kesinlikle ilgilenmemelidir. Doğal Yaklaşım cümle yapılarının doğal sıralamaları ile verilmesi gerektiğini düşünmez. Bu yaklaşıma göre eğer sınıf içerisinde yeterli ve başarılı bir iletişim varsa ve öğrenciler verilen mesajı anlıyorlarsa bu yeterlidir ve bu durum öğrencilere belirli bir *girdi-kazanım (input)* sağlandığının göstergesidir.

Doğal Yaklaşım yabancı dil sınıflarının her yaş grubuna açık olması gerektiğini belirtmekle birlikte yetişkinlerin dil öğrenme hızlarının farklı olduğuna dikkat çeker. Sınıf ortamının yabancı dil öğrenimi için çok iyi bir ortam olabileceği; ancak başlangıç düzeyinde bulunan yetişkin bireylerin öğrenilen yabancı dilin konuşulduğu ülkede bulunsalar bile sınıf içerisindeki konuşmaların çoğunu anlayamayacakları savunulur. Doğal Yaklaşım bu durumu göz önünde bulundurarak yetişkin bireylere bir tür *konsantrasyon dozu* olarak kolay *anlaşılabilir kazanımlar* verilmesi gerektiğini söyler. Ayrıca küçük yaşlardaki bireyler ile yetişkinlerin farklı konulara ilgi duymalarının doğal olduğunu; yetişkin öğrencilerin dil bilgisi öğrenimine daha eğilimli-ilişkili olabileceklerini söyler. Ancak hangi yaş olursa olsun Doğal Yaklaşım için temel hedef her zaman iletişimsel becerilerin verilmeye çalışılması ve belirli mesajlar içeren kazanımların alıcılara iletilmesidir. Bu prensip bizlere Doğal Yaklaşımın dil öğretim kurslarında seviye sınıfları oluşturulurken yaşın da belirleyici bir faktör olarak göz önünde tutulması gerektiği düşüncesini savunduğunu göstermektedir.

Konuşma becerisinin dil edinimi için vazgeçilmez bir esas olmadığını savunan Doğal Yaklaşımın göre insanlar *duydıkları/okudukları ve anladıkları* ile yabancı bir dil edinirler; *söyledikleri/konuştukları* ile değil. Konuşmayı öğretmenin en iyi yolu dinleme ve okumaya odaklanmaktır. Bu sayede akıcı konuşma kendi kendine ortaya çıkacaktır. Yabancı dil öğretiminde erken konuşmaya çok acil/hayatî bir gereksinim yoksa bu durumun kendiliğinden ortaya çıkması için zaman verilmelidir. Doğal Yaklaşım, *erken konuşma* istenilen ve beklenen durumlarda kısa ve yararlı diyalogların kullanılmasının faydalı olabileceğini savunmaktadır. Ancak bu durum aslında bireye dil edinimi kazandırmamakta sadece geçici bir tür çözüm yerine geçmektedir. Doğal Yaklaşım konuşma becerisine erişmenin dil öğrencilerinin çoğu için bir hedef olduğunu kabul ederken; konuşma becerisini ilerde elde edilecek diğer kazanımlar için bir teşvik edici olarak görmektedir. Öncelik anlama (duyma) ve okuma becerilerine aittir; konuşma ile dil edinilmez. Konuşma dil ediniminde bir sonuçtur; zamanla kendiliğinden oluşacaktır. Konuşma (ve yazma) dil edinimi sürecinin bir sonucudur. Başlangıç seviyesi öğrencilerinin konuşmalarında yanlışların olması zaten beklenen bir durumdur. Dil öğretmeni ile hedef dil dışında paylaştıkları ortak bir dil varsa; başlangıç seviyesi

öğrencileri yanıtlarda bu ortak dili kullanma eğilimi gösterebilir. Ancak bir karışık mod (mixed mode) geçicidir ve konuşmalara filtre uygulanmadığı için de öğretici değeri bulunmamaktadır.

Doğal Yaklaşım için anahtar sözcüklerden belki de en önemlisi *iletişim becerisidir* (communication skills). En temel hedeflerden birisi öğrencilerin, hedef dili ana dili olarak kullanan bireylerle (native speakers) iletişim kurabilecek seviyeye gelmesidir. Ancak bu seviyeye birden gelinemeyeceğinden dolayı başlangıç seviyesi öğrencileri için belirlenen hedef, kendileri ve aileleri hakkında konuşabilecek iletişim becerisini yakalamalarıdır. Bu hedefin günümüzde Avrupa dil standartları seviye kriterleri ile uyumlu olduğu görülmektedir. *Mesaj* çok önemlidir; iletişim mutlaka bir mesaj taşımalı ve buna odaklanılmalıdır. Dil sınıflarında zamanın büyük çoğunluğu öğrencileri dil edinimine ulaştırması beklenen iletişimsel becerileri ortaya çıkaracak ve bunları geliştirecek kazanımlara ayrılmalıdır.

İletişim becerisi yabancı dil hakkında edinilmiş bilgilere dayalı ise öğrenciler öncelikle *kavrayabilmeyi* (anlamayı) öğrenmelidir. Doğal Yaklaşımın başlangıç seviyesine yönelik sınıf aktivitelerinin çoğunluğu öğrencilere hedef dilde konuşmayı şart koşmadan, *kavrayabilme becerisi* kazandırmaya odaklanmıştır. Doğal Yaklaşım konuşma becerisini kendiliğinden oluşacağını düşünür ve stratejilerini konuşma üzerine kurgulamaz. Öğrencilerin algılama-kavrama becerilerine hitap ederek iletilen mesajı kavramalarını yeterli görür ve sınıf içi aktivitelerini bu kavrama stratejisi üzerine kurar. Doğal Yaklaşım sınıfa iletilen mesajların sınıfın seviyesine göre bir filtrelemeye tabi tutulması gerektiğini, aktivitelerde kullanılan mesajların kavranmadığı durumlarda seviyenin daha aşağılara çekilerek mesajın anlaşılabilir-kavranabilir olmasının sağlanması gerektiğini belirtir. Öğrencilerdeki yabancı dil kaygısının mümkün olduğunca en alt seviyelere çekilmesi için sınıf ortamında bulunan öğrencilerin rahatlatılabilmesi önemlidir. Öğrenci-öğretmen arasında iletişim kurulamaması kaygıyı artırıcı bir rol oynayabilir.

Sınıf içerisinde yabancı dil yeteneğine sahip bulunan öğrencilerin bulunduğu sınıflarda öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar mümkün olduğunca en aza indirilmeye çalışmalıdır. Hızlı kavrama yeteneğine sahip öğrencilere göre ders anlatımı yapılmamalıdır. Tüm öğrencilerin en başarılı şekilde iletişimsel becerileri edinmesi sağlanılmaya çalışılmalıdır. Doğal Yaklaşım göre dil yeteneğine sahip bulunan öğrencilerin farklılıkları ev ödevleri gibi bireysel çalışmalarda kendini göstermelidir. Yabancı dil yeteneği, dil bilgisi öğreniminin merkeze alındığı programlarda büyük farklılıklara neden olabilir; ancak basit iletişimsel rollerin merkeze alındığı Doğal Yaklaşım'da bu farklılık en aza indirgenmiş olmaktadır. Doğal Yaklaşım getirdiği prensiplerle aslında tüm bireysel farklılıklar için alternatifler oluşturduğunu savunmaktadır. Örneğin bir sınıf içerisinde dil bilgisi ile ilgili olmayan veya dil bilgisine karşı yeteneği olmayan öğrenciler öğretmenin iletişime önem vermesi nedeniyle dil edinimi sağlayacak sınıf aktivitelerine odaklanabilmektedirler. Dil bilgisine yönelik orta seviyede ilgi sahibi olan ve belli bir dil bilgisi birikimine sahip öğrenciler sınıf içi aktiviteler sayesinde bu birikimlerini yeni durumlara adapte edebileceklerdir. Ortalamanın üzerinde dil bilgisi bilen öğrenciler ise dil ediniminde daha yararlı olduğu kabul edilen iletişime yönlendirilmiş olacaklardır.

Doğal Yaklaşımın sınıf içerisinde hedef dil dışında ikinci dil kullanımına ilişkin düşüncesi nettir: Sınıf içerisinde sadece hedef dil kullanılmalıdır. İkinci dil kullanımı gereksinimi aslında zorunluluktan ileri gelmektedir. Ders içerisinde karışık dil yapısına sahip ve öğrencileri zorlayacak cümlelere veya dil bilgisi yapılarına yer verilmesi ve bu yapıların öğrencilere kavratılmaya çalışılması dil öğretmenlerini zor durumda bırakmaktadır. Doğal

Yaklaşım; gerek dil bilgisi anlatımına karşı mesafe koyması, gerek basit iletişimsel mesajlara öncelik vermesi ve gerekse öğrencilerden kusursuzluk beklememesi gibi prensipler öne sürerek sınıf içerisinde ikinci dil kullanımı gereksinimi ortadan kaldırmayı ön görmektedir. Eğer öğrenciler kendilerinden o ana kadar edindikleri hedef dil kazanımlarının üzerinde beklentiler olduğunu görürler ve zorlandıklarını hissedilerse ikinci dil kullanmaya eğilim gösterirler. Doğal Yaklaşım getirdiği prensiplerle bu eğilimin oluşmasına fırsat vermemeye gayret eder.

Tekrarlar ve rutinlerin edilmiş dil olamayacağını ve bunlarla dil edinilemeyeceğini savunan Doğal Yaklaşım kalıplaşmış diyalogların dil öğretiminde ön plana çıkarılmasına karşıdır. Yaklaşım, yabancı dilin tekrarlardan ve kalıplaşmış cümleler kullanılarak edinileceğine dair bir iddianın da doğru olmayacağını kabullenir ve standartlaşmış kalıplara kendi bünyesinde yer verilmediğini belirtir. Doğal Yaklaşım (dil bilgisi öğretiminde olduğu gibi) tekrarlar ve kalıpların sınırlandırılmış diyaloglarda ve bazı özel durumlarda yararlı olabileceğini reddetmez; ancak bunların dil öğretim programlarının merkezi olamayacağını savunur.

Doğal Yaklaşım ve Dil Bilgisi

Krashen ve Terrell (1983) dil öğretim programlarında dil bilgisinin bir rolü olmadığını savunmaz. Doğal Yaklaşım dil bilgisinin, gerekli durumlarda sadece yardımcı bir araç olarak kullanılmasını ve bunun da abartılmaması gerektiğini; dil bilgisinin dil öğretiminde sınırlı bir rolü olması gerektiğini söylemektedir. Sadece belirli dil bilgisi kuralları öğretilmelidir, dil bilgisi öğretimi asla hedeflenmemelidir. Dil bilgisi kullanımı sınırlandırılmalıdır ve iletişime müdahale etmesine izin verilmemelidir. Sınıf içerisindeki serbest konuşma durumlarında (hazırlıklı ve yazılı konuşma durumlarının aksine) öğrencilerden dil bilgisi kurallarına birebir uyması beklenmemelidir. Bununla birlikte öğrenciler arasında büyük olasılıkla geleceğin dil bilimcileri veya dil öğretmenleri olacak bazı öğrencilerin dil bilgisine aşırı ilgi duyup öğrenmek isteyeceklerini kabul eden Doğal Yaklaşım bu tarz öğrenciler için ileri düzey dil bilgisi (advanced grammar) öğretimi yapılabileceğini söylemektedir. Bu tarz öğrenciler için onların ilgisini çeken konulara yönelik anlatımlar yapılabilir. Ancak burada Doğal Yaklaşımın daha çok Avrupa dil standartlarına göre A1 ve A2 başlangıç seviyesi öğrencileri üzerinde yoğunlaştığını hatırlatmakta fayda vardır. Dolayısıyla Doğal Yaklaşımın bu durumda kendi dil öğretim mantığının dışına çıkılarak istisna durumlarda sadece ileri düzey öğrencilerine yönelik bir dil bilgisi öğretiminden söz edildiği görülmelidir. Doğal yaklaşım dil bilgisine farklı nedenlerden dolayı aşırı düşkünlük gösteren öğrencilere öğretilen konular için bile bir tür mantıksal açıklama getirmektedir. Doğal Yaklaşım bu tür ders anlatımlarında bile aslında öğretilen şeyin dil bilgisi olmadığını; bunun dil edinimine yardımcı olacak açıklamalardan ibaret olduğunu savunur ve dil öğretiminin gerçek dil performansı için karışık dil bilgisi yapılarının kullanışlı olmadığını anladığı; ders sunumlarında dil bilgisi dışındaki diğer kazanımların en değerli ve önem verilen konu haline geldiği durumlarda bu tür dil bilgisi derslerinin bile oldukça yararlı olacağını belirtir.

Krashen ve Terrell (1983) Doğal Yaklaşımın dil bilgisini dışlamadığını açıkça belirtir. Ancak dil öğretimi sırasında dil bilgisi öğretimi yerine iletişimsel becerilere odaklanıldığı takdirde öğrencilerin ilerde hem sınıf içerisinde hem de dış dünyada daha doğru bir yapısallık içerisinde dil bilgisini de en iyi şekilde kullanarak konuşabileceğini savunmaktadır. Başlangıç seviye öğrencileri yanlış yapılar, eksik cümleler vs. kullanabilir; onlardan kusursuz bir dil bilgisi kullanımı beklenmemelidir. Önemli olan mesajdır. Öğrenci iletişimsel becerilerini kullanarak iletmek istediği mesajı verebiliyorsa

bu yeterlidir. Kusursuz dil bilgisi bilmeyen öğrenciler, bildikleri sözcükleri doğru bir şekilde art arda sıralayarak iletişim kurabilirler. Bu durumda iletişim için dil bilgisi ve sözcük (vocabulary) arasında, ikincisi her zaman daha önemli görülmelidir. Ancak bu ifadelerden Doğal Yaklaşımın öğrencilerden doğru bir dil bilgisi kullanımı beklemediği sonucu çıkarılmamalıdır. Yaklaşım, bu şekilde dil edinimine devam eden öğrencilerin bir süre sonra daha sağlam bir dil bilgisi yapısı kullanmaya başlayacaklarını savunmaktadır. Dil bilgisinden daha çok iletişime odaklanmak daha fazla anlaşılabilirlik, anlamlı kazanım ve dil edinimi sağlayacaktır. Cümle yapısının anlamsal olarak çözümlenmesi aslında dil bilgisinden çok iletişimsel anlam ve anlaşılabilir mesaj tarafından sağlanmaktadır. İletişimsel anlamı ve verilen mesajı anlayan öğrenciler bunu kullanarak ikinci, üçüncü mesajlara otomatik olarak geçebilmektedirler.

Doğal Yaklaşımına göre dil bilgisini merkeze alan ders müfredatları sadece *günün konusuna hazır öğrenciler* için bir işe yarayacaktır. Bazı öğrenciler sınıf dışında hedef dile ait bazı dil bilgisi kazanımları edinmiş olabilir. Bir sınıf içerisindeki tüm öğrencilerin aynı seviyede olmaları neredeyse imkânsız gibidir. Bu durumda dilin yapısal mantığını yani dil bilgisi kurallarını eğitimin merkezine alan programların tüm öğrencilerin dikkatini bir anda çekemeyeceği söylenebilir. Ayrıca Doğal Yaklaşım; dil bilgisi temelli eğitim programlarında öğrencinin eğer ders sırasında bir dil bilgisi konusunu anlayamaz ve kaçırırsa en iyi olasılıkla gelecek haftayı beklemek zorunda olduğunu ifade eder. Bu istenilen bir durum değildir. Doğal Yaklaşımında öğrenciler tekrar ve tekrar yeni iletişimsel mesajlar alacaklar dolayısıyla aynı ders içerisinde birisini anlamasalar bile diğer mesajlarla birlikte bir değerlendirme yapabilecekler ve dersten kopmayacaklardır.

Doğal Yaklaşımın Müfredat ve Dil Sınıfları Hakkındaki Prensipleri

Krashen ve Terrell (1983), geliştirdikleri yaklaşımın uygulandığı bir sınıftan nelerin beklendiğini, sınıfta hangi konuların işlenmesi gerektiğini ayrıntıları ile anlatmışlardır. Doğal Yaklaşımına ait bu ayrıntıları vermeden önce yabancı dil sınıflarının hem temel hem de akademik seviyede yazma ve konuşmaya yönelik ne tür hedefler içerdiklerini, neleri amaçladıklarını sıralamışlardır. Ancak bu çalışmada Doğal Yaklaşım üzerinde durulduğu için doğrudan konu ile ilgili olan bölümler üzerinde açıklamalar yapılması planlanmıştır.

Doğal yaklaşım bilindiği üzere temel iletişim becerilerinin geliştirilmesi için tasarlanmıştır; akademik öğrenim becerileri için değil. Doğal Yaklaşım iyi bir başlangıcın (temel dil becerilerinin) öğrencileri daha büyük başarıya yönlendireceğini düşünmektedir. Kolaydan zora doğru ilkesinin benimsendiği söylenebilir. Doğal Yaklaşımın iletişim becerileri geliştirmeyi hedeflediği ve bunu gerçekleştirmek için de belirli mesajlar içeren kazanımlar üzerinde önemle durduğu görülmektedir.

Doğal Yaklaşım ders içeriklerinde öğrencilerin hedef dili kullanmak zorunda olduğu durumlar oluşturmaya çalışmıştır. Bazı örnekler şu şekildedir:

Başlangıç Üniteleri

Konu: İsimler

Durum: Öğrencilerin adları, adresleri, telefon numaraları vs.

Konu: Sayılar

Durum: Saatin söylenmesi.

Boş Zaman ve Eğlence Üniteleri

Konu: Favori aktiviteler

Durum: Oyun oynamak (Sınıf içerisinde uygulanabilecek oyunlar)

Yolculuk ve Taşımacılık

Konu: Diller

Durum: Bilet satın alınması

Konu: Tatile çıkmak

Durum: Elbiselerin temizlenmesi

Örnekleri verilen bu konular üzerinden geliştirilebilecek iletişimsel beceriler sınıfta kullanılacak bazı durumları göstermektedir. Sınıf içerisinde oluşturulacak gruplar üzerinden bu tür konuşmalar, belirlenen durumlar üzerinden gerçekleştirilebilir. Doğal Yaklaşım örneklerde de görüldüğü üzere hedef dilin kullanılacağı durumlar oluşturmaya çalışmaktadır. Öğrenciler oluşturulan bu durumlar sayesinde iletişimsel dile ait sözcükleri de öğrenmek durumunda kalacaklardır. Bu diyalogların sonunda öğrencilerden bazı kalıpları veya yapıları ezberlemeleri beklenmemektedir. Öğrencilerden beklenen; diğer konularda da karşılıklarına çıkabilecek benzer durumlarla baş edebilmeleri; dili yeni durumlara adapte edebilmeleri dolayısıyla yabancı dili içselleştirerek *edindirmeleridir*. Bilindiği üzere Doğal Yaklaşım kalıplar ve tekrarlar üzerinden dil öğretimi yapılamayacağını savunur. Bu nedenle verilen örneklerin altı doldurulmamış, sadece örnek durumlar verilerek bunların uygulanabileceği söylenmiştir. Bu tür uygulamalar ile öğrenciler hedef dili konuşan öğretmeni anlamaya çalışacaklardır. Her durumla ilgili sözcükleri öğrenmek için gayret göstereceklerdir. Böylelikle anlama (mesaja) önem verecekler ama dil bilgisi detaylarını öğrenmeye ihtiyaç duymayacaklardır. Örneğin öğrenciler bir restoranda nasıl sipariş vereceklerini öğrenmek istiyorlarsa arzu ettikleri yemeklerin isimlerini ve bazı diğer sözcükleri bilmek zorundadırlar. Bunları biliyorlarsa ve henüz bazı şekilbilimsel-yapısal eksikleri olsa da, bildikleri sözcükleri peş peşe sıralayarak iletişim kurabilirler.

Doğal Yaklaşım ders müfredatında, yabancı dil öğreniminde en temel nokta olarak kabul ettiği iletişim konusunda başlangıç seviyesi öğrencileri için üç temel strateji belirlemiştir. Birincisi; öğrencileri birbirleri hakkında bilgiler edinebilecekleri bazı durumlar içerisine koymaktır ki bu aşama *kişisel kimlik aşaması* olarak adlandırılmıştır. Bu aşamada öğrenciler kendilerini, ailelerini nasıl tanıttıklarını öğrenirler. Öğrenciler, kendileri ve yakınlarının ilgileri, gelecek planları ve günlük yaşantıları hakkında hedef dilde konuşurlar. İkinci aşamada öğrencilere *tecrübeler* hakkında mesajlar içeren kazanımlar verilir ve kendi tecrübelerini bu mesajlarda söz edilen tecrübelerle birleştirmeleri-karşılaştırmaları istenir. Doğal Yaklaşım öğrencilerin kendileri hakkında doğrudan konuşmayı çok fazla tercih etmediklerini; ancak yolculukları, tatilleri, öğrencilik anıları vs. hakkında konuşacaklarını savunmaktadır. Bu aşamada hedef dilin konuşulduğu ülkelere yolculuk yapıldığı veya orada yaşandığı düşünülerek bu gibi durumlar oluşturulabilir. Üçüncü ve son strateji ise *seçeneklerdir (options)*. Bu aşamada öğrenciler oluşturulan durumlarla ilgili farklı seçenekler hakkında tartışmalar gerçekleştirirler. Politik konular, insan hakları, evlilik, aile gibi konular tartışma için seçilebilir. Öğrenciler hedef dilde kendi düşüncelerini savunarak dinleyicileri ikna etmeye çalışırlar.

Krashen ve Terrell'in (1983) üzerinde durdukları bir diğer nokta ise müfredattan ya da daha genel anlamda yöntembilimden (metodoloji) öğrencilere bahsedilmesinin gerekli olup

olmadığı konusudur. Günümüzde yabancı dil kurslarına katılan bireyler genel olarak kursun içeriğinden, zamanlamasından, kursun neleri kapsadığından vs. bilgi sahibi olarak hatta bunlara göre kurslara katılmayı ya da katılmamayı tercih etmektedir. Ancak bu konunun 1983 yılında Doğal Yaklaşımın ders müfredatına ilişkin düşüncelerinin paylaşıldığı bir kitapta tartışılması önemli görülmelidir. Doğal Yaklaşım öğrencilerle sadece yabancı dil kursunun (veya dersinin) amaçlarının değil aynı zamanda bu amaçlara ulaşmak için kullanılacak yöntembilimin de paylaşılması gerektiğini düşünmektedir. Çünkü bir kursun amacı sadece dil öğretimi değil aynı zamanda bir yabancı dilin nasıl öğrenileceği veya edinileceğini de öğretmek ve öğrencileri gelecekte edinecekleri daha ileri düzey yabancı dil öğrenimi için donanımlı hale getirmektir.

Sınıf ortamında öğretmenler tarafından sadece hedef dilin kullanılması gerektiğini savunan Doğal Yaklaşım öğrencilerin çoğunlukla iyi bir dil bilgisi öğrenimi ve yeterli sözcük bilgisi ile yabancı bir dilin başarılı bir şekilde öğrenilebileceğini düşündükleri ancak bu kabulün doğru olması durumunda doğal yollarla dil edinen insanların sayıca çok az olması gerektiğini belirtir. Hâlbuki özellikle en az iki dilin konuşulduğu ülkelerde insanlar dil bilgisi eğitimi almadan bir süre ikinci dili sonra anlamaya ve konuşmaya başlamaktadır. Sınıf ortamında öğrenciler öğretmenin kullandığı cümlelerin dil bilgisi yapılarını bilmeseler bile cümlelerdeki anahtar sözcüklere dikkatlerini verdikleri takdirde cümlenin anlamını doğru olarak algılayabileceklerdir. Doğal Yaklaşım'a göre bu kritik bir eşiktir ve bu eşik aşıldığı takdirde öğrenciler dil ediniminde daha başarılı sonuçlar elde edeceklerdir.

Doğal Yaklaşım'a göre, özellikle ilk derslerde hedef dilde gerçekleştirilecek başlangıç seviyesi öğrencilerine yönelik aktivitelerde öğrencilerin yanıt vermeden de katılabilecekleri aktivitelerin düzenlenmesi gerekmektedir. Bu aktiviteler öğretmenin çeşitli komutlar vereceği ve öğrencilerin sadece dinleyerek hareket edecekleri çeşitli uygulamalar olabilir (otur, kalk, gel, git, sağ gözüne dokun, sol elini kaldır gibi). Bu durumda öğrenciler söylenenlere daha iyi konsantre olabilirler.

Krashen ve Terrell (1983) yabancı dil öğretimi sürecinde evet-hayır, adını söylemek, kendini tanıtmak gibi basit geri dönütler/çıktılar için (production) yetişkinlerin bir iki saatlik; daha küçük yaşlardaki öğrencilerin ise 10-15 saatlik derslere ihtiyaç duyduklarını söylemektedir. Ancak bu sürenin gösterilecek performans ve bazı diğer faktörlere göre değişebileceği belirtilir. Ayrıca küçük yaşlardaki çocukların yabancı dilde geri dönütler vermesinde genellikle bir-altı ay arasında gecikmeler yaşayabileceği vurgulanmaktadır.

Doğal Yaklaşım ve Sınıf Yönetimi

Doğal Yaklaşımın özellikle başlangıç seviyesi öğrencileri için (A1-A2) tasarlandığını tekrar hatırlatmak yararlı olacaktır. Yaklaşım, başlangıç seviyesinin ilk derslerinde rastgele ve gönüllü grup yanıtlarının yararlı olacağını ön görmektedir. Dil öğretmenleri bireysel sorular sormaktan ve yine bireysel yanıtlar beklemekten kaçınmalı; sorularını herkese genelleyerek sormaya gayret etmelidir. Sorulan soruya bir kişi veya herkes elini kaldırma gereksinimi hissetmeden yanıt verebilmelidir. Alt yaş gruplarındaki öğrenciler bu tür bir soru-cevap formunu doğaları gereği zaten normal göreceklerdir.

Doğal Yaklaşım'a göre dil öğretmeni sınıfta hedef dil dışında ikinci dil kullanmamalıdır. Öğrencilerin ikinci dil kullanımına izin verilir; ancak öğretmen sadece hedef dili kullanmaya özen gösterir.

Başlangıç seviyesi öğrencilerinin sınıf içerisinde yaptıkları yanlışlar sınırlıdır; çünkü aktiviteler sınırlı konular üzerinde gerçekleştirilmektedir. Doğal Yaklaşım, öğrencilerin bazı sözcük veya kavramları ya da dil öğretmeni tarafından verilen yönergeleri yanlış anlayabileceklerini bu tür yanlışlıklar karşısında öğrencinin sınıf arkadaşlarının hareketlerine, yanıtlarına bakarak kendiliğinden bazı düzeltmeler yapmasının beklenebileceğini söylemektedir. Öğrencilerin yanlışları karşısında basitçe *evet* ya da *hayır* denilmesi önemli görülmelidir. Doğal Yaklaşımın dil öğretim mantığında başlangıç seviyesi için tasarlanan aktiviteler aslında konuşma hatalarını en aza indirme amacı ile tasarlanmıştır. Ancak öğrenciler kaçınılmaz olarak yanlışlıklar yapacaktır. Doğal Yaklaşım öğrencilerin yapabileceği yanlışlıklar ve bunlara ne tür düzeltmelerin yapılabileceği konusunda şunları önermektedir: (1) Dil öğretmenin sorduğu *"Bu nedir?"* sorusunu öğrenci *"Bu bir masa."* şeklinde yanıtladıysa ve yanıtı yanlışsa öğretmen bu tür bir yanlış karşısında hemen *"Hayır, bu bir masa değil, sıra."* şeklinde düzeltmeler yapabilir. (2) İkinci olarak öğrencinin yanıtı veya yanıtladığı cümle formu doğru olabilir; ancak yanıt içerisinde telaffuz yanlışlıkları olabilir. Öğretmen bu durumda yanlış telaffuz edilen sözcüğü de içerecek (mümkünse daha uzunca) bir format ile yanıt vermelidir. Örneğin; öğretmen *"Adam parkta _____"* der ve cümlenin tamamlanmasını bekler. Bu sırada yürümek eylemini yaparak veya resim ile gösterir. Öğrencinin yanıtı doğrudur *"Adam parkta yürüyor."* Ancak *parkta* sözcüğünün yanlış telaffuz edildiğini düşünelim. Öğretmenin düzeltmesi şu şekilde olmalıdır: *"Evet, doğru. Yaşlı adam parkta yürüyor."* (3) Doğal Yaklaşım son olarak, *düzeltilmelerin* yararlı olduğunu kabullenmekle birlikte her zaman gerekli olmadığını savunmaktadır. Sınıf içerisinde gerçekleştirilen aktivitelerde öğrencilerin *karışık* durumlarda sürekli yanlışlar yapacaklarını; ancak bunun *çaresinin* öğretmen tarafından daha fazla kazanımlar ve örneklerle konunun açıklanması olacağını söylemektedir. Dolayısıyla Doğal Yaklaşım bazı durumlarda, görülen yanlışlıklara *doğrudan müdahale etmemeyi*, başka örnekler vermek suretiyle yanlışların öğrenciler tarafından *sezilmesinin* sağlanması gerektiğini söylemektedir.

Doğal Yaklaşım sınıf içi aktivitelerinde yönergelerin *sözel olarak* kullanılması gerektiğini belirtmektedir. Ancak gerekli durumlarda dil öğretmenlerinin bunları tahtaya yazabileceğini; bu durumun öğrencilerin sözel dilde kullandıkları formları yazılı biçimde görme şansları olacağı için faydalı olabileceğini savunmaktadır. Ancak Doğal Yaklaşım bazı öğrenci raporlarının ve tecrübelerin sonucu olarak sözlü ifadelerin hemen tahtaya yazılmasının bazı öğrenciler tarafından rahatsız edici ve konsantrasyon bozucu bulunduğunu belirtmektedir. Bu durum öğrencileri henüz tam olarak *edinmedikleri* sözcükleri yanlış telaffuz etmeye yönlendirmektedir. Doğal Yaklaşım, öğretmenlerin öğrencileri, yazdıkları sözcüklerin doğru telaffuzlarını birkaç saatlik deneyim sonucu tam olarak öğrenmeden önce denememeleri konusunda sık sık uyarmaları gerektiğini belirtmektedir.

Krashen ve Terrell (1983) yabancı dil sınıflarında telaffuzun öğretileceği mi yoksa zaman içerisinde edinileceği mi konusunda daha önceden çok az araştırma yapıldığını söylemektedir. Doğal Yaklaşım göre iyi bir aksan *öğrenilen* dil bilgisi kurallarına ile değil *edinilen* (içselleştirilen) bilgilere bağlıdır. Doğal Yaklaşım özellikle başlangıç seviyelerinde telaffuza yönelik özel aktiviteler yapılmasını önermez. Yaklaşımın kendinden önceki bazı yaklaşımlarla özellikle de *Görsel-İşitsel Yöntem (Audio-Lingual)* ile ayrıştığı önemli noktalardan birisi de budur. Öğretmenin sözcükleri telaffuzundan sonra sınıfın tekrar etmesinin yararlı olacağını savunan yaklaşımların aksine Doğal Yaklaşım sessizliğin daha yararlı olacağını savunmaktadır. Ancak belli bir zaman sonra (öğrenciler sözcüğü edindikten sonra) yapılacak tekrarlar ve telaffuzlar daha yararlıdır. Doğal Yaklaşım, bazı dil öğretmenlerinin *öğrencilerin kurs başlangıcındaki telaffuz yanlışları hemen düzeltmezse bunların kötü birer alışkanlık haline geleceği ve sonraları düzeltilmelerinin zor olacağı*

düşüncesini taşıdıklarını ilk bakışta bunun doğru gibi görünse bile yabancı dil konuşan insanlarda görülebilen bu tür yanlış telaffuzların kurs başlarında oluştuğuna dair kanıt olmadığını iddia etmektedir. Tecrübelerin ise bunun aksini gösterdiğini yani telaffuzun ancak tecrübe ile gelişim gösterebileceğini, hatasız ya da çok iyi telaffuzdan ise ancak üçüncü veya dördüncü yılın sonunda görülebileceğini söylemektedir. Ayrıca Doğal Yaklaşım, öğrencilerin başarılı sayılmaları için öğrendikleri yabancı dili kusursuz bir biçimde ana dili gibi konuşmaları gerektiği inancının yanlış olduğunu belirtmektedir.

Doğal Yaklaşım Prensiplerinin Yabancı Dil Olarak Türkçe Derslerine Uyarlanması

Doğal Yaklaşımın dil öğretimi metodolojisinde yabancı dil olarak Türkçe derslerine yönelik oldukça yararlı olacağı düşünülen uygulamalar bulabilmek mümkündür. Uzun yıllar yabancı dil olarak İspanyolca öğretmenliği yapan Terrell'in tecrübeleri ve uygulamalı dil bilimi uzmanı Krashen'in yontembilimsel birikimleri sonucu ortaya çıkan Doğal Yaklaşımın teorileri günümüzde orijinalliğini korumaktadır. Bu bölümde Doğal Yaklaşımına ait prensipler ve bunların Türkçe derslerine yönelik uygulanabilirliği üzerinde durulacaktır. Aşağıda verilecek olan Doğal Yaklaşımına ait prensiplerin A1 ve A2 seviyeleri için düşünüldüğü unutulmamalıdır. Doğal Yaklaşım başlangıç seviyesi öğrencilerini orta seviyeye ulaştırmayı amaçlamaktadır.

Türkçe Derslerinde Öğretmenler Türkçe Dışında Bir Dil Kullanmalı mıdır? Yabancı dil olarak Türkçe derslerinde öğretmenlerin Türkçe dışında ikinci dil kullanmadan Türkçe öğretimi yapmalarının öğrencilerin öğretmenlerin söylediklerine daha iyi konsantre olmalarını sağlaması, öğretmenin yabancı dil öğretimi teknikleri açısından kendisini yeterli bir duruma getirebilmesi, öğrencilerin yabancı dil sınıflarına daha kolay adapte olabilmeleri gibi yararlılıkları bulunmaktadır. Öğrenciler sınıf içerisinde farklı diller kullanabilirler; ancak Türkçe öğretmeni sadece Türkçe kullanmaya özen göstermelidir.

Türkçe Dersinde Konuşma Temel Dil Becerisi Ön Planda Tutulmalı mıdır? Yabancı dil olarak Türkçe derslerinin başlangıcında öğrencilerden hemen ve hızlı bir şekilde konuşmaları beklenmemelidir. Konuşma; yazma ve dinleme sonrasında kendiliğinden gelişen bir beceridir. Belli bir birikim sonucu ortaya çıkacaktır. Öğretmen ilk derslerde konuşma diyaloglarını kendisi yapmalı; öğrenciler bunları dinlemelidir. Öğretmen öğrencileri konuşmaya zorlamamalıdır. İlk derslerde yapılacak aktiviteler öğrencilerin konuşmadan aktif rol alabilecekleri şekilde olmalıdır. Sorular sınıfın geneline sorulmalı, hep bir ağızdan verilen yanıtlara tepki verilmemeli aksine olumlu bakılmalıdır.

Ders Kazanımları Nasıl Verilmelidir? Derslerde verilmesi planlanan kazanımlar ve her cümlelerin, diyalogun, konuşmanın vs. içerdiği mesaj net olmalıdır. Öğrencilerin dikkati mesajların iletildiği formların şekilsel özelliklerine değil mesajın ne olduğuna çekilmelidir. Her bir kazanım belli durumlar (doğal ortam benzeri) oluşturularak verilmeye çalışılmalıdır. Renklerin öğretimi kazanım olarak belirlenmişse örneğin o derse farklı renkteki giysilerin getirilmesi, bir mağaza ortamı oluşturulması veya erkek öğrencilerin çoğunlukta olduğu bir sınıf ise popüler futbol takımlarının resimleri üzerinden ders anlatılması bu ortamlara örnek olarak verilebilir.

Görsel ve İşitsel Materyaller Kullanılmalı mıdır? Yabancılar Türkçe öğretimi yapan bir dil öğretmeni derslerde görsel ve işitsel malzemeleri kullanmalıdır. Bu, hem zamandan kazanılması için hem de iletilen mesajın daha net verilebilmesi için önemlidir.

Sözcük Öğretimi Sınırlandırılmalı mıdır? Yabancılar Türkçe öğretilen sınıflarda öğretmenler farklı sözcükler kullanmaktan kaçınmamalı, bunlara belirli sınırlılıklar getirmemeli, mümkün olduğunca geniş bir sözcük kullanımı ve öğretimi yapmalıdır. Daha fazla sözcük bilgisi öğrencileri Türkçeyi daha iyi edinmeleri adına önemli görülmelidir.

Mesajların Algılanması mı, Kusursuz Dil Kullanımı mı Daha Önemlidir? Türkçe öğretmeni ders içerisinde iletmek istediği mesajların doğru anlaşılıp anlaşılmadığı ile yakından ilgilenmelidir. Ancak öğrencilerin belirli dil yapılarını kusursuz ve yanlışsız kullanmalarını beklememelidir. Mesajın anlaşıldığını gören Türkçe öğretmeni yapısal yanlışlıklar üzerinde durmamalıdır. Bunların giderilmesi zamana yayılmalıdır.

Seviye Sınıfları Oluşturulmalı mıdır? Yabancı dil öğretiminde seviye sınıflarının oluşturulması oldukça önemlidir. Doğal Yaklaşım, oluşturulacak dil sınıflarında yaş faktörüne de dikkat çekmektedir. Her yaş grubunun ilgileri, dil öğrenme hızları aktivitelere uyum sağlama ya da sağlamama durumları farklıdır. Bu durumda yabancılar Türkçe öğretimi yapan kurumların seviye sınıfları oluştururken yaş faktörünü de dikkate almaları yararlı olacaktır.

Öğrencilerden Hemen Türkçe Konuşmaları Beklenmeli midir? Konuşma becerisi dil edinimi için en önemli gösterge ve vazgeçilmez bir unsur değildir. Farklı nedenlerle Türkçeyi çok iyi konuşamayan ancak okuduklarını ve dinlediklerini çok iyi anlayan bireyler olabilir. Türkçe derslerinde konuşma becerisi ilk plana alınmamalıdır. Amacımız Türkçeyi öğretmekse insanların *söyledikleri/konuştukları* ile değil *duydukları/anladıkları(ve okudukları)* ile yabancı bir dili edindikleri unutulmamalıdır. Konuşma beklentisi içine giren öğretmen sınıfın yabancı dil kaygısını artırabilir. Bu nedenle bu beklentinin zamana yayılması ve zamanla kendi seyri içinde ortaya çıkacağına bilinmesi yararlı olacaktır.

Kavrama ve İletişim Becerisi Nasıl Kazandırılmalıdır? Yabancı dil olarak Türkçe sınıflarında iletişimsel mesajların verilmesi ve bunların kavratılması için çaba sarf edilmesinin önemli olduğu söylenebilir. Dil bilgisi öğretimi ve konuşma becerisine odaklanılan sınıflarda iletişimsel beceriler geri planda kalacaktır. Başlangıç seviyesi sınıflarında yapay da olsa doğal ortamlara benzer durumlar oluşturulmalı bu ortamlarda gerçekleştirilecek aktivitelerle iletişim becerileri geliştirilmelidir. Ancak bu ortamlarda kusursuz konuşma beklentisi olmamalı mesaj ve iletişim doğru ise bu yeterli görülmelidir.

Bireysel Farklılıklar Göz Ardı Edilmeli midir? Tüm yabancı dil derslerinde olduğu gibi Türkçe derslerinde de bireysel farklılıklar kaçınılmaz olarak dil öğretmenlerinin karşısına çıkmaktadır. Bunların mümkün olduğunda en aza indirilmesi, sınıfın genelinin ortalama durumuna göre ders anlatımı yapılması önemlidir. Bu noktada Doğal Yaklaşımın prensipleri oldukça yararlı görülebilir; çünkü dil bilgisi ve konuşma becerisi bireysel farklılıkların üst düzeyde ortaya çıktığı iki noktadır ve bunları esas alarak Türkçe öğretimi yapan öğretmenler bireysel farklılıkları azaltamaz aksine daha belirginleşmesine neden olurlar. Basit iletişimsel rollerin merkeze alındığı Doğal Yaklaşımında bu farklılık en aza indirgenmiş olmaktadır.

Tekrarlar ve Kalıplaşmış Diyaloglarla Dil Öğretimi Ne Kadar Doğrudur? Tekrarlar ve kalıpların sınırlandırılmış diyaloglarda ve bazı özel durumlarda yararlı olabileceği bilinmektedir; ancak bunların yabancı dil olarak Türkçe dil öğretim derslerinin merkezi olmaması gerekmektedir. Rutinleşmiş kalıplar ile ezberler yapılabilir; ancak dil edinilmez. Türkçe öğretmenleri öğrencileri yeni durumlara hazırlamalı ve öğrencilerin edindikleri bilgileri durumlar arasında transfer yapabilmelerini sağlamalıdır.

Türkçe Sınıflarında Dil Bilgisi Öğretimi Ön Planda Olmalı mıdır? Türkçe sınıflarında dil bilgisi öğretimi en alt düzeyde tutulmalıdır. Doğal Yaklaşım dil programlarında dil bilgisi öğretiminin oldukça sınırlı olması gerektiğini savunur. Türkçe öğretmenleri gerekli ve zorunlu dil bilgisi kurallarını öğretmeli; ancak bunların öğretimini ve kusursuz kullanımını kendisine hedef olarak belirlememelidir. Dil öğretimi sırasında dil bilgisi

öğretimi yerine iletişimsel becerilere odaklanıldığı takdirde öğrencilerin ilerde hem sınıf içerisinde hem de dış dünyada daha doğru bir yapısalılık içerisinde dil bilgisini de en iyi şekilde kullanarak konuşabileceği söylenebilir. Başlangıç seviye öğrencileri yanlış yapılar, eksik cümleler vs. kullanabilir; onlardan kusursuz bir dil bilgisi kullanımı beklenmemelidir. Önemli olan mesajdır. Öğrenci iletişimsel becerilerini kullanarak iletmek istediği mesajı verebiliyorsa bu yeterlidir. Kusursuz dil bilgisi bilmeyen öğrenciler de, bildikleri sözcükleri doğru bir şekilde artarda sıralayarak iletişim kurabilirler. Örneğin öğrenciler bir restoranda nasıl sipariş vereceklerini öğrenmek istiyorlarsa arzu ettikleri yemeklerin isimlerini ve bazı diğer sözcükleri bilmek zorundadırlar. Bunları biliyorlarsa ve henüz bazı şekilbilimsel-yapısal eksikleri olsa da, bildikleri sözcükleri peş peşe sıralayarak iletişim kurabilirler.

Sınıflarda Doğal Ortamların Benzerleri Oluşturulmalı mıdır? Türkçe öğretmenlerinin iletmek istedikleri mesajları (girdiler, kazanımlar) doğal ortamlara benzer yapay durumlar oluşturmak yoluyla iletişimsel becerileri ön plana çıkartarak vermeyi seçmesi yararlı olacaktır. Sayılar konusunun saatlerle ilgili bir durum içerisinde veya diller konusunun başka ülkelere yolculuk yapıldığı bir durum içerisinde verilmesi gibi. Sınıf içerisinde oluşturulacak gruplar üzerinden bu tür konuşmalar, belirlenen durumlar üzerinden gerçekleştirilebilir. Doğal Yaklaşım örneklerde de görüldüğü üzere hedef dilin kullanılacağı durumlar oluşturmaya çalışmaktadır. Öğrenciler oluşturulan bu durumlar sayesinde iletişimsel dile ait sözcükleri de öğrenmek durumunda kalacaklardır. Bu diyaloglar sonucunda öğrencilerden bazı kalıpları veya yapıları ezberlemeleri beklenmemektedir. Öğrencilerden beklenen; diğer konularda da karşılıklarına çıkabilecek benzer durumlarla baş edebilmeleri; dili yeni durumlara adapte edebilmeleri dolayısıyla yabancı dili içselleştirerek *edinmeleridir*.

İletişimsel Mesajlara Ait Üst Başlıklar Neler Olabilir? Doğal Yaklaşımın esas alındığı yabancı dil sınıflarında başlangıç seviyesi öğrencilerine iletilecek mesajlar için üç üst başlık düşünülebilir. Birincisi öğrencileri birbirleri hakkında bilgiler edinebilecekleri bazı durumlar içerisine koymaktır ki bu aşama *kişisel kimlik aşaması* olarak adlandırılmıştır. Bu aşamada öğrenciler kendilerini, ailelerini nasıl tanıttıklarını öğrenirler. İkinci aşamada öğrencilere *tecrübeler* hakkında mesajlar içeren kazanımlar verilir ve kendi tecrübelerini bu mesajlarda söz edilen tecrübelerle birleştirmeleri-karşılaştırmaları istenir. Üçüncü ve son üst başlık ise *seçeneklerdir (options)*. Bu aşamada öğrenciler oluşturulan durumlarla ilgili farklı seçenekler hakkında tartışmalar gerçekleştirirler. Politik konular, insan hakları, evlilik, aile gibi konular tartışma için seçilebilir.

Ders İçeriği ve Yöntem Hakkında Öğrenciler Bilgilendirilmeli midir? Doğal Yaklaşım öğrencilerle sadece yabancı dil kursunun (veya dersinin) amaçlarının değil aynı zamanda bu amaçlara ulaşmak için kullanılacak yöntembilimin de paylaşılması gerektiğini düşünmektedir. Çünkü bir kursun amacı sadece dil öğretimi değil aynı zamanda bir yabancı dilin nasıl öğrenileceği veya edinileceğini de öğretmek ve öğrencileri gelecekte edinecekleri daha ileri düzey yabancı dil öğrenimi için donanımlı hale getirmektir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapan kurslarda öğrencilerin broşürler veya farklı araçlarla kursun/dersin içeriğine dair bilgilendirilmeleri yararlı olacaktır.

İlk Derse Ait Aktivitelerin İçeriği Nasıl Olmalıdır? Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özellikle ilk derslerde hedef dilde (Türkçe) gerçekleştirilecek başlangıç seviyesi öğrencilerine yönelik aktivitelerde öğrencilerin yanıt vermeden de katılabilecekleri aktivitelerin düzenlenmesi gerekmektedir. Bu aktiviteler öğretmeninin çeşitli komutlar vereceği ve öğrencilerin sadece dinleyerek hareket edecekleri çeşitli uygulamalar olabilir (otur, kalk, gel, git, sağ gözüne dokun, sol elini kaldır gibi). Bu durumda öğrenciler söylenenlere daha iyi konsantre olabilirler.

Türkçe Öğretmeni Öğrenci Yanlışlıklarını Nasıl Düzeltmelidir? Başlangıç seviyesi öğrencilerinin sınıf içerisinde yaptıkları yanlışlar sınırlıdır; çünkü aktiviteler sınırlı konular üzerinde gerçekleşmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi gerçekleştiren öğretmenler yanlışlıklara müdahale etmek için şu yolları takip edebilirler: (1) Dil öğretmenin sorduğu “*Bu nedir?*” sorusuna öğrenci “*Bu bir masa.*” şeklinde yanıtladıysa ve yanıt yanlışsa öğretmen bu tür bir yanlış karşısında hemen “*Hayır, bu bir masa değil, sıra.*” şeklinde düzeltmeler yapabilir. (2) Öğrencinin yanıtı veya yanıtladığı cümle formu doğru olabilir ancak yanıt içerisinde telaffuz yanlışlıkları olabilir. Öğretmen bu durumda yanlış telaffuz edilen sözcüğü de içerecek (mümkünse daha uzunca) bir format ile yanıt vermelidir. Örneğin; öğretmen “*Adam parkta _____*” der ve yürümek eylemini yaparak veya resim ile gösterir. Öğrencinin “*Adam parkta yürüyor.*” şeklindeki yanıtının doğru olduğunu; ancak *parkta* sözcüğünün yanlış telaffuz edildiğini düşünelim. Öğretmenin düzeltmesi şu şekilde olmalıdır: “*Evet, doğru. Yaşlı adam parkta yürüyor.*” (3) Doğal Yaklaşım son olarak, *düzeltilmelerin* yararlı olduğunu kabullenmekle birlikte her zaman gerekli olmadığını savunmaktadır. Türkçe öğretmenleri bazı durumlarda, yanlışlıklara *doğrudan müdahale etmemeyi*, başka örnekler vermek yoluyla yanlışların öğrenciler tarafından *sezilmesinin* sağlanmasını tercih edebilirler.

Soru Yönergeleri Nasıl Verilmelidir? Türkçe öğretmenleri öğrencilere sunulan yönergeleri iletişimsel becerilerin gelişmesi amacıyla öncelikle *sözel biçimde* iletmelidir. Gerekli durumlarda dil öğretmenleri bunları tahtaya yazabilir ve bunun ilk bakışta yararlı olduğu düşünülebilir. Ancak bu durum öğrencileri tam olarak henüz tam olarak *edinmedikleri* sözcükleri yanlış telaffuz etmeye yönlendirmektedir. Her türlü yönergenin sözel biçimde iletimi öncelikli olmalıdır.

Derslerde Telaffuz Öğretimi Ne Şekilde Olmalıdır? Doğal Yaklaşım göre iyi bir aksan öğrenilen dil bilgisi kurallarına ile değil *edinilen (içselleştirilen)* bilgilere bağlıdır. Doğal Yaklaşım özellikle başlangıç seviyelerinde telaffuza yönelik özel aktiviteler yapılmasını önermez. Bu yönüyle özellikle *Görsel-İşitsel Yöntem (Audio- Lingual)* ile ayrılmaktadır. Doğal Yaklaşım, bazı dil öğretmenlerinin sahip olduğu *öğrencilerin kurs başlangıcındaki telaffuz yanlışları hemen düzeltmezse bunların kötü birer alışkanlık haline geleceği ve sonraları düzeltilmelerinin zor olacağı* düşüncesine katılmaz. Tecrübelerin bunun aksini gösterdiğini yani telaffuzun ancak tecrübe ile gelişim gösterebileceğini, hatasız ya da çok iyi telaffuzun ise ancak üçüncü veya dördüncü yılın sonunda görülebileceğini söylemektedir. Ayrıca Doğal Yaklaşım, öğrencilerin başarılı sayılmaları için öğrendikleri yabancı dili kusursuz bir biçimde ana dili gibi konuşmaları gerektiği inancının yanlış olduğunu belirtmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe derslerinde öğrencilerin öğretmenin söylediklerini hemen ve aynen tekrar etmeye çalışmalarından daha çok sessizlik göstermelerinin ve öğretmenin telaffuz ettiği sözcüğü tekrar-tekrar duymaya ve sonrasında telaffuz etmeye çalışmalarının daha yararlı söylenebilir.

Sonuç ve Tartışma

Yabancı dil öğretimi bir bilim dalıdır. Fransızların, İngilizlerin, Amerikalıların, Çinlilerin ve pek çok yabancı ülkenin kendi dillerinin yabancı dil olarak öğretilmesi amacıyla araştırmalar yaptığı, fakülteler hatta üniversiteler kurduğu ve bu yolda önemli gelişmeler gösterdikleri bir gerçektir. Günümüz Türkiye’sinde yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminin ne kadar önemli bir konu olduğu geç de olsa anlaşılmaya başlanmıştır. Üniversitelerin bünyesinde yüksek lisans ve doktora programları açılması çok isabetli olmuştur; ancak bunun yeterli olduğunu söylemek zordur. Gelecek yıllarda yabancılara Türkçe öğretimi elemanı yetiştiren fakültelerin de açılması bilim insanlarının beklentisidir. Zira yabancılara Türkçe öğretimi ayrı bir dilim dalıdır ve bunun Türkçe öğretmenliği bünyesinin dışında ayrıca bir anadilim dalı olarak ele alınması Türkçemizin geleceği adına hayati öneme sahiptir.

Bu çalışmada genel prensipleri anlatılmaya çalışılan Doğal Yaklaşım sadece 1983 yılında ortaya atılan bir yaklaşım değildir. Yaklaşımın kurucularından olan Terrell'in 1977 yılında yazdığı makalede de görüldüğü üzere belli bir geçmişi vardır. Diğer dil öğretimi yaklaşımlarının eksik görülen noktalarını kapatmak amacı taşımaktadır. Yabancılara Türkçe öğretimini bir yabancı dil öğretimi mantığı içerisinde öğrenmek ve öğretmek durumunda olan Türkçe dil öğretmenlerinin şüphesiz yabancı dil öğretimi yaklaşımları hakkında bilgi sahibi olmaları önem arz etmektedir. Zira bilim birden bire ortaya çıkmaz, önceki birikimlerin üzerinde inşa edilir. Bu yönüyle Doğal Yaklaşımın (ve diğer dil öğretimi yaklaşımlarının) yabancı dil öğretim prensiplerinin bilinmesi ve uyarlanabilecek yönlerinin Türkçe öğretimine adapte edilmesi için gayret gösterilmesi önemli görülebilir. Bu çalışma sonucunda da Doğal Yaklaşım'a ait pek çok prensibin günümüzde geçerliğini koruduğu ve Türkçe öğretimine uyarlanabileceği ve bunlardan yararlanılabileceği görülmüştür.

Doğal Yaklaşım; Görsel İşitsel Yaklaşım gibi bazı dil öğretim yaklaşımlarının aksine teorileri sahada test edilmiş bir yaklaşımdır. Bu bağlamda Doğal Yaklaşımın dil prensipleri ayrı bir önem kazanmaktadır. Yabancı dil öğretim elemanları sınıfta öğrencilerin dış dünyada karşılaşacakları doğal ortamları en azından dilsel açıdan oluşturabilirler. Bu durumun gerekliliğini savunan Doğal Yaklaşımın tecrübe ve kazanımları göz önünde bulundurulmalıdır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konular (hem dil bilgisi hem de hedef sözcükleri içeren konular) belli bir *mesaj* içermeli ve bu mesajlar *doğal kullflarla* öğrencilere sunulmalıdır. Doğal Yaklaşımın *anlaşılabilir kazanımlar* olarak adlandırdığı bu durumun yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde göz önünde bulundurulmasının yararlı olacağı söylenebilir.

Doğal Yaklaşım konuşma becerisini ikinci hatta üçüncü plana atmaktadır. Bu durum günümüzdeki genel yabancı dil öğrenimi prensiplerine çok uygun görülmemektedir. İnsanlar turistik veya ticarî ya da merak gibi nedensellikler bağlamında öğrendikleri yabancı dili öncelikle *konuşma* eğilimi göstermektedirler. Ancak İngilizce gibi dünya dillerinde olduğu gibi amaca bağlı olarak açılacak Türkçe kurslarında konuşmanın ön plana alındığı kurslar düzenlenebilir. Akademik kariyer veya lisans öğrenimi amacı ile Türkçe öğrenmeye karar veren öğrenciler için öncelik anlama, okuma ve yazma olabilir. Konuşmanın sonradan ortaya çıkması beklenebilir.

Bireysel farklılıkların en aza indirilmesi gayreti Doğal Yaklaşımın prensipleri arasındadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde *kur sistemi* sayesinde bu durum daha en başta homojen dil sınıfları oluşturmak yoluyla sağlanabilir. Dil kursuna katılacak bireylerin seviyelere göre sınıflara ayrılması kaçınılmaz bir gereksinim olarak görülebilir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin en çok ikilem yaşadıkları konulardan birisi olarak görülebilecek olan sınıf içerisinde hedef dil dışında ikinci dil kullanımı konusunda Doğal Yaklaşımın tavrı nettir: Sınıfta sadece ikinci dil kullanılmalıdır. Türkçe öğretmenleri için bu görüşün yararlı olduğu söylenebilir; çünkü homojen olmayan ve belirli bir millete ait öğrencilerin değil farklı milletlerden öğrencilerin oluşturduğu bir sınıfta öğretmen hangi milletin ana dilini esas alarak ikinci bir dil kullanımında bulunacaktır? Öğretmenlerin sınıf içerisinde ikinci dil kullanımından kaçınmaları en uygun yol olarak görülmektedir.

Türkçe öğretmenlerinin dil bilgisi öğretimini hedef (amaç) haline getirmemeleri dil öğretimi/öğrenimi sürecinde dil bilgisinin araç olduğunu unutmamaları yararlı olacaktır. Dil bilgisinin gerekli olduğu kadar ve mümkün olan en kısa şekliyle verilmeye çalışılmasının hem öğretmenleri hem de öğrencileri rahatlatacağı ön görülebilir. Dil bilgisine ilgi duyan ve özellikle öğrenmek isteyen öğrenciler kaynaklara yönlendirilerek bu

ihtiyaçları giderilmeye çalışılmalıdır. Dil bilgisi öğretiminin öğrenciler tarafından sıkıcı bulunduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Kaynakça

- Kamhuber, P. (2010). *Comparison of Grammer in Austrian and Spanish English Language Teaching Textbooks*. (Yüksek lisans tezi). Universitat Wien, Almanya.
- Khattak, I., Asrar, M. (2007). Stages of language acquisition in the natural approach to language teaching. *Sarhad Agric*, 23(1), 251-256.
- Richards, J., & Rodgers, T. (1986). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Stephen, D., & K., Terrell, D., T. (1983). *The natural approach language acquisition in the classroom*. London: Alemany Press.
- Terrell, D., T. (1977). A Natural approach to second language acquisition and learning. *The Modern Language Journal*, 61(7), 324-337.
- Tunçel, H. (2014). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Yöntem Seçimine İlişkin Bir Durum Çalışması Farklı Yöntemler Üzerinden Geçmiş Zaman Öğretimi. *Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 9, Spring.
- Yavuz, M., A. ve Şimşek, M., R. (2008). Yabancı Dil Öğretim Yöntemlerinin Eytışimsel İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(4), 47-61.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.